

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

Л. Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ
ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ
УНИВЕРСИТЕТ ИМ. Л. Н. ГУМИЛЕВА
GUMILYOV EURASIAN
NATIONAL UNIVERSITY

Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2015»
атты X Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
X Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2015»

PROCEEDINGS
of the X International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2015»

УДК 001:37.0
ББК72+74.04
Ғ 96

Ғ96

«Ғылым және білім – 2015» атты студенттер мен жас ғалымдардың X Халық. ғыл. конф. = X Межд. науч. конф. студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2015» = The X International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2015». – Астана: <http://www.eni.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie-2015/>, 2015. – 7419 стр. қазақша, орысша, ағылшынша.

ISBN 978-9965-31-695-1

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001:37.0
ББК 72+74.04

ISBN 978-9965-31-695-1

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2015

three countries have debt-to-income ratios of more than 300% [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.theguardian.com/business/2013/jun/09/eurozone-crisis-debt-income-ratios>.

УДК 334.03(574)

ШАҒЫН ЖӘНЕ ОРТА БИЗНЕС - ҰЛТТЫҚ ЭКОНОМИКАНЫҢ ТҰРАҚТЫ ДАМУ КЕПІЛІ

Шайжанова Айзада Қарифуллақызы

aizada25.10@mail.ru

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық Университетінің студенті, Астана, Қазақстан
Ғылыми жетекшісі - Ж.О. Рыскулова

Тұрақты және бәсекелестікке қабілетті шағын және орта бизнес секторын қалыптастыру және дамыту Қазақстан Республикасының экономикалық саясатының басты артықшылықтарының бірі болып табылады. Осы орайда, шағын және орта бизнесті қолдауға және дамытуға мемлекет тарапынан баса мән берілуде. ҚР Президенті Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстандық жол – 2050: Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» Жолдауында, сонымен қатар әлемнің ең дамыған 30 мемлекеттерінің қатарына кіру Тұжырымдамасында, Қазақстанның әлемнің ең дамыған елдерінің қатарына енуіне мүмкіндік беретін бес стратегиялық бағыттың бірі ретінде шағын және орта бизнесті дамытуды атап өтуі ұлттық экономиканың тұрақты даму мәселесіндегі шағын және орта бизнестің маңыздылығын айқындай түседі [1].

Қазіргі таңда, мемлекеттік бағдарламалар негізінде шағын және орта бизнестің дамуына барынша мемлекеттік қолдау жүзеге асырылып жатқаны белгілі. Оның айқын мысалы ретінде экономиканың шикізаттық емес секторларында өңірлік кәсіпкерліктің орнықты және теңгерімді өсуін қамтамасыз етуге бағытталған «Бизнес жол картасы 2020» бағдарламасын атап өтуге болады.

Осы ретте айта өтетін бір жайт, 2014 жылы «Doing Business» Дүниежүзілік банк рейтингісі бойынша және 2013-2014 жылдарға Дүниежүзілік экономикалық форумның ғаламдық бәсекелестікке қабілеттілік туралы Есебіне сәйкес, соның ішінде шағын және орта бизнес қызметіне қатысты факторларды қоса есепке алғанда, 189 мемлекет арасынан Қазақстан 50 орынға ие болған [2]. Алайда, Батыс Еуропа, Солтүстік Америка және Оңтүстік-Шығыс Азия елдерінің барынша бәсекелестікке қабілетті экономикаларынан айырмашылығы, Қазақстан экономикасындағы шағын және орта бизнес рөлі әлі де болмашы болып қалып отыр. Егер халықтың жан басына шаққанда ЖІӨ деңгейі жоғары елдерде шағын және орта бизнес секторы экономиканың негізі болып табылса және елдің 50% ЖІӨ қамтамасыз ететін болса, Қазақстанда шағын және орта бизнес тек қана ЖІӨ 17-18% ғана қамтамасыз етеді.

Дүниежүзілік банк деректеріне және «Даму» Қорының талдауына сәйкес, егер дамыған елдерде шағын және орта бизнесте барлық жұмыспен қамтылғандардың 50-70% жуығы жұмыс істейтін болса, Қазақстанда шағын және орта бизнес үлесіне тек жұмыспен қамтылған халықтың 30% ғана келеді. Сонымен бірге Қазақстанның шағын және орта бизнес белсенді субъектілерінің құрылымында 90% астамын шағын және орта бизнес секторында барлық жұмыспен қамтылғандардың 51% жұмыспен қамтамасыз ететін және шағын және орта бизнес секторының өнімінің жалпы шығарылымының 16% ғана шығаратын жеке кәсіпкерлер алады. Сонымен бірге орташа бір осындай жеке кәсіпкерге 2 жұмыс орны келеді [3]. Бұл айтылған жайттар, Қазақстанда шағын және орта бизнес секторының қарқынды дамуына кедергі келтіретін мәселелердің бар екендігін және олардың әліде болса шешімі табылмағандығын білдіреді.

Қазіргі таңда шағын және орта бизнестің даму проблемалары осы сектордың сыртқы ортасын айқындайтын, мемлекеттің экономикалық саясатының кемшіліктерімен тікелей

байланысты. Бұл кемшіліктердің негізгілері ретінде келесілерді атап өтуге болады:

✓ шағын және орта бизнес субъектілері үшін қолайсыз жағдай туындататын және мемлекеттік саясатты қалыптастыру мен жүзеге асыру барысында олардың қызығушылықтары есепке алына бермейтін, экономикалық саясаттың ірі шаруашылық және қаржы құрылымдарын қамтамасыз етуге бағытталуы;

✓ ұдайы өндіріс проблемаларының ушығуына және шағын және орта бизнес субъектілерінің «көлеңкелі экономикаға» бет бұруына себепші болатын, фискалдық және ақша-несие саясатының шектен тыс қатаңдығы;

✓ әртүрлі аймақтардағы шағын және орта бизнес субъектілерінің дамуына бірдей жағдайдың болуына кедергі келтіретін экономиканың аймақтық дифференциациясы және транспорттық тарифтің өсуіне байланысты ішкі нарықтың «аймақтандырылуы», инфрақұрылымның және субъективті факторлардың жеткіліксіз даму деңгейі;

✓ шағын және орта бизнес субъектілерінің институционалдық қайта құруларға қатысуға қиындықтар туындататын нормативті-құқықтық базаның жетілмегендігі және қайшылығы, жеке меншік қатынастарының бір жүйеге сәйкестендірілмеуі, стратегиялық жоспарлауды жүзеге асыру қиындығы.

ҚР –ның Экономикалық зерттеу Институты жасаған талдауы нәтижесінде шағын және орта бизнес субъектілерін коммерциялық банктер арқылы несилеу кезіне туындайтын бірқатар мәселелер анықталған. Олардың ішінде жоғары ссудалық пайыз жетекші орынға ие. Онымен қоса, бұл мәселелер қатарына келесілер жатады:

✓ Берілетін несиенің қысқа мерзімділігі;
✓ Жеңілдік кезеңнің жоқтығы;
✓ Несие алу үшін өтініш беру кезіндегі қажетті құжаттардың ауқымды тізімі;
✓ Кепілмен қамтамасыз ету мәселелері;
✓ Отандық және шетелдік несие линиясы туралы ақпараттың жетіспеушілігі;
✓ Несиені алу барысында консалтингтік қызмет көрсететін ұйымдардың жетіспеушілігі;

✓ Жаңа бизнесті старттық несилеу мәселелері [4].

Жоғарыда аталып өткен жайттар, шағын және орта бизнестің дамуына теріс әсерін тигізетін тенденцияларды түзету және жақсарту мақсатында шағын және орта бизнес секторының дамуын қаржылық және бейқаржылық құралдар арқылы мемлекеттік координациялаудың қажеттілігіне ерекше атап көрсетеді. Шағын және орта бизнесті дамытудың негізгі қаржылық механизмдеріне фискалдық және ақша –несие құралдарын жатқызуға болады. Ал, негізгі бейқаржылық қолдау ретінде бизнес-білім беруді атап өтуге болады, себебі шағын және орта бизнестің дамуы көп жағдайда жоғары білікті мамандарға байланысты. Қазіргі таңда Қазақстандағы бизнес білім беру жүйесі әліде болса әр аймақтың спецификалық ерекшеліктерін ескере отырып, бизнесті ұйымдастыру аясында білікті мамандар дайындауға мүмкіндік беретін тиімді үлгі қалыптастыру барысында.

Қорыта айтқанда, жоғарыда аталған жайттарды ескере отырып, шағын және орта бизнесті дамыту үшін келесідей іс-шаралар кешенін жүзеге асыру қажет:

1. Сыртқы және ішкі нарықтағы Отандық өндірушілердің бәсекеге қабілеттілігін арттыру және халықтың төлемқабілеттілігін арттыру мақсатында, шағын және орта бизнес кәсіпорындарының өнімдеріне деген мемлекеттік және нарықтық баға реттеу шараларының үйлесімділігін қамтамасыз ету;

2. Шағын және орта бизнес субъектілерінің жеткілікті табыстылығын қамтамасыз ететін, минималды кепілдендірілген құн жүйесін енгізу;

3. Экологиялық нормаларды сақтай отырып тұрақты даму қағидасын ұстанатын, өндіруші саланы және басымдылыққа ие салаларды дамытуға өз үлесін қосып жатқан шағын және орта бизнес субъектілері үшін икемді салық салу жүйесін қалыптастыру;

4. Шағын және орта бизнес субъектілері өз үлестеріне ие бола алатын, экономиканың басым салалаларын қайта қалпына келтіруге және дамытуға бағытталған мақсатты бағдарламаларды жүзеге асыру;

5. Мемлекеттік қаржы институтары арқылы шағын және орта бизнес субъектілерінің инвестициялық жобаларын тікелей қаржыландыру;
6. Халықаралық экономикада бәсекелестікті арттыру мақсатында, өндіріс саласында шағын және орта бизнес субъектілерінің экономикалық қарым-қатынас жүйесін жетілдіру.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Қазақстан Республикасы Президенті Н.Ә.Назарбаевтың «Қазақстандық жол – 2050: Бір мақсат, бір мүдде, бір болашақ» атты Қазақстан халқына Жолдауы.
2. <http://www.doingbusiness.org>
3. Электронды ресурс- <http://www.damu.kz>
4. Халымбетова Т.С., Проблемы развития малого и среднего бизнеса в Казахстане// «Банки Казахстана», №2/2014-26-28бет

ДЕНЕЖНЫЕ ПЕРЕВОДЫ МИГРАНТОВ ИЗ РОССИИ: ПЛЮСЫ И МИНУСЫ

Шарафутдинова Динара Галимдаровна

sharafutdinova.dinara2012@yandex.ru

Студентка социально-гуманитарного факультета ВГБОУ ВПО

«БГПУ им. М. Акмуллы», г. Уфа, Республика Башкортостан

Научный руководитель – О.С. Незнамова

22 февраля 2012 года в Государственной Думе глава Федеральной Миграционной Службы России, Константин Олегович Ромодановский говорил, что в настоящее время в нашем государстве находятся 14 миллионов мигрантов. Из них чуть меньше 82% занимают лица из стран постсоветского пространства.

Экономический словарь определяет миграцию как «перемещение людей, работников, связанное, преимущественным образом, с изменением места жительства и места работы» [3].

Вид миграции, «связанный с занятостью и поисками работы», д-р экономических наук, российский демограф, социолог и экономист Л. Л. Рыбаковский называет трудовой миграцией [1]. В случае трудовой миграции речь идет о заработках на стороне и о выезде на короткое время, причем выезд предполагает возвращение или в страну исхода (внешняя) или в город постоянного проживания (внутренняя трудовая миграция) [2].

В соответствии с классификацией Международной организации труда (МОТ) различают пять основных типов современной международной миграции:

1. переселенцы, переезжающие на постоянное место жительства;
2. работающие по контракту, в котором четко оговорен срок пребывания в принимающей стране;
3. профессионалы, имеющие высокий уровень подготовки, соответствующее образование, практический опыт работы, а также преподаватели и студенты, перемещающиеся в мировой системе высшего образования;
4. нелегальные иммигранты, в число которых включаются также иностранцы с просроченной или туристической визой, занимающиеся, тем не менее, трудовой деятельностью;
5. беженцы – лица, вынужденные эмигрировать из своих стран из-за какой-либо угрозы [4].

По последним данным Всемирного банка, Российская Федерация занимает второе место по количеству приезжих в страну мигрантов.

Так же растут и объемы денежных переводов, отправляемых мигрантами на свою родину. В 2010 году Россия твердо заняла 4 место по объемам денежных переводов из страны, пропустив вперед Швейцарию. Объем переводов составил 19 млрд. долларов. В